

РОТАЦИОННОТО ПРЕДСЕДАТЕЛСТВО И НЕГОВИЯТ ПРИНОС ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА КРИЗИ В ЕС (2005 – 2007 Г.)

Лилия Чаушева

Исторически факултет на СУ „Свети Климент Охридски“

Резюме. Статията изследва ролята на ротационното председателство на ЕС за преодоляване на институционалната криза в Европа в периода 2005 – 2007 г. Статията описва накратко същността на кризата и причините за нейното възникване. По-нататък в изложението са изследвани политиката и действията на пет държави ротационни председатели, обръщайки по-специално внимание върху начина, по който те се опитват да преодолеят застой в ЕС. Статията анализира конкретни действия, предприети от всяка от петте държави. Научната разработка завършва с анализ на значението и ролята на ротационното председателство като елемент на институционалната рамка в ЕС.

Keywords: EU, rotating presidency, crisis, member states, institutions

Европейската интеграция е процес, започнал в средата на XX в. и продължаващ няколко десетилетия. Интеграционни процеси протичат и в други региони по света¹⁾, но повечето изследователи от областта на политологията, международните отношения, историята и сродните хуманитарни науки споделят мнението, че интеграцията в Европа е тази, която е постигнала най-високи резултати, а и процесът на Стария континент е най-задълбочен. Основен аргумент в подкрепа на това твърдение са различните постижения на интеграцията в Европа през годините. Ако проследим мислено целия процес от първите стъпки, направени през 50-те години на миналия век, до днес, ще видим, че интеграцията постепенно обхваща все повече сфери на политиката и обществения живот, а паралелно с това интеграционната общност става все по-голяма, тъй като нови държави се присъединяват към нея. „Европа на шестте“ постепенно се разраства до Европейския съюз, състоящ се от 28 държави²⁾, а процесът на разширяване не е приключил.

Вглеждайки се в историята на европейската интеграция, без съмнение всеки установява, че в различните десетилетия Европа се е сблъсквала с кризи от различно естество – политически, икономически, институционални, меж-

дународни и др. Въпреки това Европа винаги е намирала начин да преодолее кризисните ситуации, като паралелно с това Общността не само запазва своето съществуване, но и способства за задълбочаване на интеграционните процеси.

Една такава криза Европа изживява през периода 2005 – 2007 г., макар че повечето политици предпочитат да не говорят за този двегодишен период като криза. Официалното наименование, което се дава на двете години, е „*период на размисъл*“. Във всички официални документи на ЕС се използва единствено това словосъчетание.

ЕС „изпада“ в период на размисъл след негативните резултати от референдумите във Франция и Холандия от 29 май и 1 юни 2005 г., когато гражданите и на двете държави отхвърлят проекта за Конституция на Европа, макар и по различни причини. Европейската конституция, един доста обемен правен документ, е замислена като амбициозен проект, чиято основна цел е да подобри ефективността, прозрачността и демократичността в Съюза. Правният текст съдържа редица нововъведения, една част от които са свързани с функционирането на европейските институции и процеса на вземане на решения в тях. Договорът за създаване на Конституция за Европа всява страх с някои свои аспекти – достатъчно е да се спомене самото наименование „конституция“ и малката част, посветена на символите на Съюза (знаме, химн, девиз, валута и съюзен празник). Разбира се, съществуват и други причини, поради които Конституцията не е особено харесвана. Безспорно, Конституцията и символите на Съюза са атрибути, които се свързват с концепцията за националната държава, тъй като всички държави от романо-германската правна система функционират на основата на Конституция. Отделно, петте символа, изброени малко по-горе, са символи на държавността и това провокира страхове, че ЕС може да се превърне в супердържава.

Целта на периода на размисъл е да даде възможност на всяка държава от ЕС да проведе дискусии, в които да участват гражданите, обществените групи, социалните партньори, националните парламенти и политическите партии. Предназначението на тези дискусии е да се формулират идеи, чрез които Европа да излезе от „задънената улица“, в която се намира. Освен субекти на ниво държави членки в този процес участват и европейски институции, основно Европейската комисия и Европейският парламент.

Основната цел на настоящата статия е да изследва, проследи и анализира ролята на ротационното председателство по време на периода на размисъл, разкривайки действията на отделните държави ротационни председатели и техните усилия за преодоляване на кризата, обхванала ЕС.

Председателството на Съвета на министрите на ЕС се поема от всяка държава членка за период от шест месеца на ротационен принцип. Принципът на ротация е предварително определен. Съгласно теоретичните модели, на които се основава ЕС, основните функции на ротационното председателство са свър-

зани с подготовката и провеждането на повечето заседания на Съвета на министрите в рамките на шестмесечния период, постигането на консенсус за конкретни инициативи, гарантирането на приемственост в европейските политики и представителната функция пред други институции на ЕС и държави, които не са членове на Съюза. Много често за успешно председателство се счита онова председателство, което постига и скрепява компромис/консенсус по даден въпрос. Това може да се постигне по различни начини – преговори, убеждаване, маневриране, лавиране между различни интереси, посредничество и дори пазарлък³⁾ между държавите членки – или комбинация от тези подходи⁴⁾.

Ако една държава е ротационен председател, това има положителни и отрицателни страни за нея. Сред позитивите, които носи ротационното председателство, са престижът за държавата председател, както и значителното медийно внимание към нея, нейната политика и действия. В същото време ротационното председателство има и негативни страни – много често на ротационния председател се пада задължението да приключи недовършени дела от предходно председателство; шестмесечният период, с който разполага държавата, невинаги е достатъчен за изпълнение на поставените задачи; поемането на ротационното председателство може да се превърне в сериозен административен товар, особено за по-малките държави; от ротационния председател се очаква да изработи приемлива за всички позиция по спорни въпроси, а това може да ограничи способността на държавата председател да защити националните си интереси по конкретен въпрос; в случай че някое председателство бъде преценено като неуспешно или слабо, това е много сериозен удар по международния престиж на държавата председател⁵⁾. В различна степен тези характеристики се проявяват по време на периода на размисъл.

В рамките на разглеждания период ротационни председатели са пет държави – Люксембург⁶⁾, Великобритания⁷⁾, Австрия⁸⁾, Финландия⁹⁾ и Германия¹⁰⁾. Изследвайки ролята на ротационното председателство, можем да откروим основните характеристики и закономерности на разглеждания период. Държавата председател може да повлияе на действията, предприемани в отговор на институционалната криза в Европа, както и върху потенциални стратегии за излизане от кризата. От значение са няколко фактора: каква държава е ротационен председател в момента¹¹⁾; каква политика провежда тази държава спрямо ЕС и интеграционните процеси¹²⁾; кои са управляващите в момента; какви приоритети си поставя ротационното председателство; какви механизми би се опитало то да използва с цел излизане от кризата. Ценен източник на информация са електронните страници, които държавите ротационни председатели поддържат. Онлайн страниците все още съществуват в интернет пространството, но те вече не са активни, т.е. в тях не фигурира нова информация. Те не биха могли да бъдат водещ източник на информация за изследване на ролята на председателството, но подпомагат проучването с наличието на официални документи, график на

срещите по време на всеки шестмесечен период, публикувани съобщения до пресата и друга допълнителна информация.

Първата държава ротационен председател е **Люксембург**. През първата половина на 2005 г. страната е ротационен председател на ЕС за 11-и път от подписването на учредителните договори. Макар и изградила „Европа на шестте“, тази държава често е подценявана, а нейната роля в интеграционните процеси – пренебрегвана. Голямото преимущество на Люксембург е опитът в европейските дела, тъй като това е една от шестте страни основателки.

Още преди да започне председателството, Люксембург публикува програма със своите приоритети в рамките на предстоящия шестмесечен период¹³⁾. Документът посочва основните цели на ротационното председателство в различни области. В своята програма Люксембург посочва като едно от очакванията си по-голяма част от ратификационните процедури за Конституцията да се осъществят през 2005 г.¹⁴⁾ Използваната формулировка е доста обща, но е направена много преди референдумите във Франция и Холандия. Още повече, към началото на 2005 г. нищо не предвещава предстоящите два отказа, а самият ратификационен процес вече е започнал успешно с две ратификации¹⁵⁾.

Най-проблемната ситуация за Люксембург възниква в края на председателството и е провокирана от отрицателните резултати на двата референдума. В чисто технологически план Люксембург не разполага с много време за конкретни действия или за разработване на стратегии. От значение е предимно непосредствената реакция след двата отказа, както и отделни констатации. Позицията на Люксембург е изразена в три документа: обща декларация на Хосеп Борел, Жан-Клод Юнкер и Жозе Мануел Барозу¹⁶⁾, комюнике на Жан-Клод Юнкер и декларация на Европейския съвет от юни 2005 г. Реакцията на Люксембург е навременна и адекватна предвид обстоятелствата. Страната заема ясна позиция, олицетворена с думи и с дела, което невинаги се случва в политиката – Люксембург е против каквото и да било предоговаряне на Конституцията и демонстрира подкрепата си за нея, като я ратифицира, и то след референдум, проведен през юли 2005 г.

Наследникът на Люксембург – **Великобритания**, поема ротационното председателство в тежък момент за ЕС. Нереалистично е страната да си поставя за цел преодоляване на кризата, обхванала Европа. Това би било нереализуемо обещание. Затова Великобритания поставя други приоритети в рамките на своето председателство – засилване на ролята на ЕС в международната политика, икономически реформи и по-голяма социална справедливост, сигурност и стабилност, финансови въпроси (най-вече дискусии относно новата седемгодишна финансова рамка 2007 – 2013 г.).

Известно е, че Великобритания има по-особени позиции спрямо интеграцията в Европа, като страната е едно от лицата на евроскептицизма. Въпреки това Великобритания не може да бъде упреквана, че не изпълнява задължения-

та си на ротационен председател. Тя си сътрудничи с предходното и следващото председателство. Значение за бъдещето на Конституционния договор имат предимно две срещи, организирани в рамките на британското председателство – неформалната среща в Хемптън Корт на 27 и 28 октомври 2005 г. и Европейският съвет през декември с.г.

Срещата на върха в Хемптън Корт е неформална и е организирана по лична инициатива на Тони Блеър. Тя е посветена на три въпроса: поддържането на социална справедливост и на конкурентоспособност на фона на глобализацията, мястото на Европа в света и сигурността в глобализиращия се свят. Основните критики са насочени към това, че не се засягат двата най-болни проблема в Европа към онзи момент – процесът на ратифициране на Европейската конституция и дискусиите около следващата седемгодишна финансова рамка (2007 – 2013 г.). Критики са отправени не само от журналисти и политолози, но и от действащи политици.

Следващото по-съществено събитие, имащо отношение към институционалната криза, е Европейският съвет през декември 2005 г. В заключителния документ от срещата се споменава единствено, че Великобритания и Австрия са подготвили междинен доклад за националните дискусии относно бъдещето на Европа. Никакви конкретни ангажименти не се поемат. Във финалния документ е записано само, че ЕС ще се върне към същия въпрос по време на Австрийското председателство¹⁷⁾.

В рамките на първата половина на 2006 г. ротационното председателство се пада на **Австрия**. За разлика от Люксембург и Великобритания, Австрия ще бъде едва за втори път ротационен председател¹⁸⁾, тъй като страната е член от 1995 г. Една от целите, които Австрия си поставя, е да поднови и съживи дискусиите за бъдещето на Европа. В рамките на Австрийското председателство могат да се открийт четири политически форума, които до различна степен спомагат за преодоляване на институционалната криза. В хронологически ред това са: неформалната среща на външните министри в Залцбург (10 – 11 март), Европейският съвет от 23 – 24 март, неформалната среща на външните министри в Клостернойбург на 27 – 28 май и Европейският съвет от 15 – 16 юни.

На неформалната среща на външните министри в Залцбург не се обсъждат въпроси, свързани с бъдещето на Конституцията, интеграционния процес, реформите на институциите. Фокусът в Залцбург е поставен предимно върху международни въпроси, основно ситуацията в Близкия изток, Иран, Украйна и Беларус. Отделно внимание се обръща и на страните от Западните Балкани и тяхната европейска интеграция¹⁹⁾. Поради тази причина в срещата в Залцбург участват и външните министри на всички държави от Западните Балкани²⁰⁾, както и външните министри на България, Румъния и Турция.

Следващият важен форум е Европейският съвет през март 2006 г., подготвен от Австрийското председателство. Отново не се разискват въпроси за преодоля-

ване на институционалната криза в Европа, а вниманието се концентрира върху икономически въпроси.

Втората неформална среща на външните министри е организирана в Клостернойбург, близо до Виена, в края на председателството – на 27 и 28 май. На тази среща се обсъждат въпроси, свързани с бъдещето на Европа. Основната цел е подготовката за обсъждането на темата на предстоящия през юни Европейски съвет, а австрийското правителство предпочита по-премерени изказвания, затова заявява, че дискусиите няма задължително да се фокусират върху съдбата на Конституционния договор. Външният министър на Австрия Урсула Пласник заявява, че този въпрос не може да бъде разрешен задоволително и окончателно от всички 25 държави към онзи момент.

Резултатите от неформалната среща са обобщени от Урсула Пласник, която обявява, че периодът на мълчанието относно Конституционния договор е приключил. Състоянието на шок, обхванало ЕС през 2005 г., вече е преодоляно, но това далеч не означава, че всичко е наред. Положителното е, че Австрия е успяла да събере заедно външните министри на 25-те държави членки и да започнат дискусии по проблемните въпроси. Решението на кризата все още е далеч, но този път е формулиран краен срок за преодоляване на кризата – австрийският външен министър заявява, че най-късно до 2009 г. ЕС трябва да има яснота относно правната база, на която да стъпи. Следващите няколко председателства ще продължат да работят с цел крайният срок да бъде спазен. Все още обаче не е настъпило времето за разрешаване на правните въпроси²¹⁾.

Последният важен форум по време на Австрийското председателство, на който се засягат въпроси за бъдещето на Конституционния договор, е Европейският съвет през юни 2006 г. Европейският съвет прави констатации как вървят дискусиите за бъдещето на Конституцията в отделните държави и одобрява действията, предприети от европейските институции²²⁾. В документа, отразяващ заключенията от срещата, са включени две предложения, вече споменати от различни политики и институции – председателството на ЕС да представи доклад през първата половина на 2007 г. за бъдещето на Конституцията и възможните варианти за действие; европейските лидери да приемат политическа декларация на 25 март 2007 г. в Берлин, припомняйки ценностите и целите на Европа, като по този начин ще се отбележи 50-годишнината от подписването на Римските договори. В заключителния документ ясно е казано, че Европа трябва да бъде готова с приемане и утвърждаване на реформите най-късно през втората половина на 2008 г., когато ротационен председател ще бъде Франция²³⁾.

Финландия поема ротационното председателство от Австрия на 1 юли 2006 г. В програмния си документ страната заявява, че в предстоящия шест-месечен период иска да обърне внимание на един основен проблем – намалената легитимност на ЕС в очите на гражданите. Северната страна идентифицира четири приоритетни области в рамките на своето ротационно председателство: бъде-

щето на ЕС, конкурентоспособността, външните отношения, правосъдието и вътрешните работи. Бъдещето на ЕС включва съдбата на Конституционния договор и процеса на разширяване. Финландия открито заявява, че ще доведе периода на размисъл докрай и ще започне активни дискусии за бъдещето на Конституцията с държавите членки и европейските институции²⁴⁾.

Две събития в рамките на Финландското председателство заслужават внимание: неформалната среща на държавните и правителствените глави на ЕС в Лахти на 20 октомври 2006 г. и Европейският съвет от 14 – 15 декември с.г. Неформалната среща се концентрира върху въпроси, свързани с европейската политика за иновации и енергийната политика на Европа. Засегнати са още отношенията между ЕС и Русия, най-вече в енергийната област. Паралелно се провежда и неформална тристранна среща на върха, посветена на социални въпроси, най-вече икономически растеж и заетост. Прави впечатление, че бъдещето на Конституционния договор и въпросите, свързани с реформите в ЕС, изобщо не се обсъждат.

На Европейския съвет през декември ситуацията не е по-различна, но в заключителния документ е отбелязано, че председателството е направило оценка на проведените консултации с държавите членки и резултатите ще бъдат предадени на германското ротационно председателство. Тези резултати ще бъдат в основата на доклада, който Германия трябва да представи през първата половина на 2007 г.²⁵⁾

След Финландия идва дългоочакваното **Германско** председателство, от което се изисква да поеме ролята на лидер. Различията с предходните няколко председателства са осезаеми. Първото различие е разработването на 18-месечна програма, обхващаща дейността на трите последователни председателства на Германия, Португалия и Словения. Програмата обхваща периода от 1 януари 2007 до 1 юли 2008 г. и е разработена в сътрудничество с Европейската комисия. И трите ротационни страни председатели отдават изключително голяма роля на процеса на реформи в ЕС. Неслучайно в частта от програмата, в която са изброени и обяснени приоритетите на председателствата, бъдещето на ЕС и на Конституционния договор са на първо място. Отново се повтарят вече уточнени неща – Германия ще подготви доклад на базата на консултации с държавите членки, а документът ще бъде представен на Европейския съвет през юни 2007 г. Докладът трябва да предложи варианти за действие, но така, че процесът на реформи в ЕС да продължи. Още веднъж е повторено, че необходимите стъпки в тази насока трябва да бъдат предприети най-късно през втората половина на 2008 г.²⁶⁾ Няколко събития по време на Германското председателство са от значение за настоящото изследване. Става дума за Европейския съвет от 8 – 9 март 2007 г., честванията на 50-ата годишнина от подписването на учредителните договори в края на март с.г. и Европейския съвет от 21 – 22 юни. По институционалните въпроси и необходимостта от реформи в ЕС Германия е много по-

активна във втората половина на своето председателство.

Европейският съвет от март 2007 г. не засяга въпроса за бъдещето на Конституционния договор. Основният фокус е върху икономическите въпроси²⁷⁾, както и енергийната политика на ЕС. Дотук няма разлика с тактиката, прилагана от предходните две председателства, защото и те предпочитат да се насочат към институционалните въпроси към края на шестмесечния период.

Една от големите разлики между Германия и предходните няколко председателства се откроява при отбелязването на кръглата 50-годишнина от подписването на двата Римски договора. Като част от честванията на 24 и 25 март в Берлин се провежда неформална среща на държавните и правителствените глави от ЕС. Най-важният документ, приет на тази среща, е **Берлинската декларация**. Всъщност това е политическа декларация, разделена в структурно отношение на кратък преамбюл и три смислови части.

В преамбюла се припомня идеята за обединена Европа, донесла мир и просперитет на континента. Първата част от Берлинската декларация е свързана с ценностите, които са водещи на европейския континент: мир, свобода, сигурност, справедливост, солидарност, толерантност, защита на индивидуалните човешки права. Втората част от документа изброява предизвикателствата, с които Европа се бори и ще продължи да се бори: тероризъм, организирана престъпност, ксенофобия, расизъм, въоръжени конфликти, глад, бедност, епидемии, климатични промени. Изброени са различни по характер проблеми, но те засягат всички страни по света. Много често това не са държавни, а международни проблеми, чието разрешаване изисква усилията на повече държави или на цялата международна общност. В същото време са припомнени две от постиженията на европейската интеграция – общият пазар и общата европейска валута. Най-важна е третата структурна част от Берлинската декларация, защото изброява непосредствените цели, които обединена Европа ще преследва. Квинтесенцията на посланието е в последните няколко изречения. Европа трябва да обнови политическия си облик в крак с времето. Държавите членки са обединени в целта си да поставят ЕС на нова обща основа преди изборите за Европейски парламент през 2009 г.²⁸⁾

Ако се направи анализ на съдържанието на декларацията²⁹⁾, ще се открие интересна закономерност. Думата „съюз“³⁰⁾ е употребена 13 пъти, а терминът „държави членки“ е употребен два пъти по-малко – само 6 пъти. Думата „Европа“ присъства 7 пъти в текста на декларацията³¹⁾. Интересно е, че Берлинската декларация изобщо не съдържа думи като „конституция“, „религия“ или „разширяване“, а това са важни въпроси. Показателно е и това, че Ангела Меркел настоява в окончателния текст на декларацията да бъде включена идеята за „юдейско-християнското наследство“ на Европа, но това не фигурира във финалната редакция на текста.

Декларацията е подписана само от трима души, а не от всички 27 държавни

и правителствени ръководители. Подписи под документа полагат германският канцлер Ангела Меркел, председателят на Европейската комисия Жозе Мануел Барозу и председателят на Европейския парламент Ханс-Герт Пьотеринг.

Освен политическата декларация от значение е и речта на Ангела Меркел, произнесена на 25 март 2007 г. Германският канцлер ясно заявява, че европейските институции трябва да бъдат реформирани до 2009 г. В случай на неуспех това би било историческа грешка. Меркел настоява пред своите европейски колеги да започнат преговори за нов договор през юни с.г. Още тогава полският президент Лех Качински и чешкият му колега Вацлав Клаус изразяват несъгласие, защото не виждат смисъл от подобно бързане. Германия обаче е доста категорична и твърдо вярва, че този краен срок трябва да бъде спазен. На въпрос на немски журналист какво би се случило, ако ЕС не успее да договори институционална реформа до 2009 г., Меркел отговаря директно, че Европа няма да бъде в състояние да приеме нова държава за член, например преговарящата за членство Хърватия³²⁾.

Европейският съвет от юни 2007 г. е форумът, на който Германия най-ярко проявява качествата си на лидер в Европа. Периодът на размисъл е свършил, а изходът от продължилата близо две години институционална криза е нов договор, който трябва да бъде ратифициран от всички 27 държави до изборите за Европейски парламент през 2009 г. Германското председателство има една основна цел по време на двудневните сесии на юнския Съвет – Европейският съвет да разреши даването на мандат за междуправителствена конференция (МПК). Тя ще разработи новия договор и ще уточни всички детайли. Основният замисъл е учредителните договори да бъдат реформирани с нов договор, който по всяка вероятност няма да включва символи, наподобяващи държавността, като знаме, химн и др.³³⁾ Самата Германия има желание в новия договор да бъдат запазени някои от същностните аспекти на неуспялата Конституция предимно в институционален план. Наименованието „конституция“ също отпада.

Германия постига своята цел, защото заключителният документ, приет от Европейския съвет през юни, съдържа мандат за работата на бъдещата МПК, макар и получен след 36-часови преговори.

Ротационното председателство е един от важните елементи в институционалното функциониране на Съюза. Като институционален елемент, то е свързано предимно с националните държави в ЕС, но в същото време действията на ротационния председател оказват влияние върху целия Съюз. Председателството допринася да има приемственост в политиките, както и за координацията на позициите на държави и институции. В периода 2005 – 2007 г. ротационното председателство е един от факторите, помогнали за преодоляване на институционалната криза в ЕС. В разглеждания двегодишен период всяка от петте държави ротационни председатели си поставя реалистични и реализуеми задачи и избягва използването на гръмки фрази и обещания, които не могат да бъдат

изпълнени. Всяка от петте държави води стабилна политика в шестмесечния срок на своето председателство. По различен начин и петте страни насочват усилията си към една цел – преодоляване на кризата.

Както в анализирания период от две години, така и в други моменти от историята на европейската интеграция, не е редно към председателството да се формират свръхочаквания и да се чака то да свърши цялата работа. Такъв подход е неконструктивен. Освен че е неконструктивен, той не е и особено осъществим, защото в ЕС решения не могат да се налагат едностранчиво. В изследвания период свръхочаквания са формулирани само към една от петте държави – Германия. До голяма степен това е обяснимо с мястото и ролята, които Федералната република има в европейската интеграция³⁴⁾. Спокойно може да се твърди, че Германия напълно отговаря на всички очаквания и провежда едно успешно председателство. Страната постига целите, които си е поставила, преди 1 януари 2007 г.

Ротационното председателство безспорно има принос към общите усилия за излизане от „задънената улица“, в която Съюзът попада през лятото на 2005 г. Председателството е механизъм, който съчетава в себе си елементи от двата основни субекта в ЕС – държавите членки и самия Съюз. Без да е единственият съществуващ механизъм, ротационното председателство доказва, че може да действа успешно при преодоляването на кризи.

БЕЛЕЖКИ

1. Други примери за регионална интеграция са блокът Меркосур в Латинска Америка и АСЕАН в Югоизточна Азия. Меркосур е с подчертано икономическа насоченост и има за цел насърчаването на свободната търговия, както и да улесни движението на хора, стоки и валутни плащания. По-голямата част от южноамериканските държави са членове на Меркосур. АСЕАН също е пример за регионална интеграция в икономическата сфера. Организацията си поставя за цел постигане на икономически растеж, социално благоденствие и др.
2. Хърватия, която се присъедини към ЕС на 1 юли 2013 г., стана 28-ата членка на Съюза.
3. „Пазарлък“ (Bargaining) е приет термин в теорията на международните преговори.
4. Nugent, Neill, *The government and politics of the European Union*, New York Palgrave Macmillan 2006, p. 203-206.
5. Пак там.
6. Януари-юни 2005 г.
7. Юли-декември 2005 г.
8. Януари-юни 2006 г.
9. Юли-декември 2006 г.

10. Януари-юни 2007 г.
11. Например дали е държава от старите страни членки, или от новите.
12. Например дали държавата е настроена евроскептично, или обратното.
13. Обявяването на приоритетите на председателството е стандартна процедура.
14. Председателството визира цялата 2005 г., а не само първата половина от нея.
15. Литва и Унгария.
16. По това време Хосеп Борел е председател на Европейския парламент, Жан-Клод Юнкер е министър-председател на Люксембург, а Жозе Мануел Барозу е председател на Европейската комисия.
17. Brussels European Council 15 – 16 December 2005, Presidency Conclusions, Council of the European Union at: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/87642.pdf
18. Предходният път е бил през 1998 г.
19. Регионът на Западните Балкани е традиционна сфера на интерес за Австрия. Това може да се обясни с исторически причини, по-конкретно с балканското измерение на външната политика на Хабсбургската, а впоследствие и Австро-Унгарската империя. Затова не е изненадващо, че в качеството си на ротационен председател Австрия насрочва подобна среща, на която ще се разискват въпроси за бъдещето на страните от региона.
20. Албания, Босна и Херцеговина, Хърватия, Македония и Сърбия и Черна гора.
21. Plassnik: First building blocks for new consensus on future of EU, 28 May 2006, Austrian Presidency of the European Union at: http://eu2006.at/en/News/Press_Releases/May/2805plassnik.html.
22. Европейският съвет визира основно Европейската комисия и Европейския парламент.
23. Brussels European Council 15-16 June 2006, Presidency Conclusions, Council of the European Union at: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/90111.pdf.
24. The objective for Finland's EU Presidency: a transparent and effective union, Finland's EU Presidency at: http://eu2006.fi/NEWS_AND_DOCUMENTS/PRESS_RELEASES/VKO26_/EN_GB/162650/INDEX.HTM.
25. Brussels European Council 14-15 December 2006, Presidency Conclusions, Council of the European Union at : http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/92202.pdf.
26. 18-month Programme of the German, Portuguese and Slovenian Presidencies, Council of the European Union, December 2006 at: http://eu2007.de/includes/Download_Dokumente/Trio-Programm/trioenglish.pdf.

27. Например конкурентоспособност, заетост, растеж, иновации, изследвания, образование и др.
28. Text of the Berlin Declaration, BBC News, March 25, 2007 at: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6491487.stm> ; Текстът на Берлинската декларация е преведен и на български език. Пълният текст може да бъде видян тук: <http://europe.bg/htmls/page.php?id=7665&category=248>.
29. Анализът на съдържанието е направен на основа английския текст на декларацията.
30. Обикновено думата е използвана в словосъчетанието „Европейски съюз“.
31. Визира се само терминът „Европа“; в преброяването не са включени прилагателното „европейски“ и неговите производни.
32. Merkel urges EU renewal at 50th birthday ceremony, Reuters, March 25, 2007 at: <http://www.reuters.com/article/2007/03/25/us-eu-anniversary-idUSL2530806120070325>
33. Това съвсем не означава, че тези символи ще бъдат премахнати. Те ще продължат да съществуват и да се използват, но в новия договор няма да има разпоредби, свързани с тях.
34. Германия е държава, която има огромен принос за интеграцията в Европа. В наши дни тя е най-голямата икономика в ЕС, следвана от Франция, и една от съставните части на „френско-германския тандем“. Немалко изследователи споделят мнението, че ЕС може да преживее всичко, но не и разпадане на френско-германския тандем. Освен това показателни за значението на Германия в Европа са и думите на някогашния федерален канцлер на Германия Хелмут Кол, който казва, че германското обединение и европейската интеграция са двете страни на една и съща монета.

THE ROTATING PRESIDENCY AND ITS CONTRIBUTION TO SOLVING CRISES IN THE EU (2005 – 2007)

Abstract. The article explores the role of the EU's rotating presidency in overcoming the institutional crisis in Europe in 2005-2007. Alongside the manuscript, policies and actions of the five members which took the rotating presidency have been analyzed with a special focus on the way they try to break the EU deadlock. The specific actions undertaken by each of the five states have been represented. To conclude - the importance and the role of the rotating presidency as part of the EU institutional framework is outlined.

Liliya Chausheva, PhD student
✉ Sofia University „St. Kliment Ohridski“
15 Tsar Osvoboditel Blvd